

EUROPESE COMMISSIE

Brussel, 13.6.2024
C(2024) 4244 final

Geachte voorzitter,

De Commissie dankt de Tweede Kamer voor haar advies inzake de evaluatie van de nitratenrichtlijn (Richtlijn 91/676/EEG).

Bij de aankondiging van haar evaluatie in oktober 2023 heeft de Commissie aangegeven dat het doel daarvan was om na te gaan of de nitratenrichtlijn nog steeds geschikt is voor het beoogde doel, in overeenstemming is met de milieu- en klimaatambities van de EU en bijdraagt tot een duurzame en veerkrachtige landbouw en voedselzekerheid. Tevens zal worden bekeken of de richtlijn, in veranderende klimatologische en milieuomstandigheden, de landbouwsector helpt zich aan te passen en veerkrachtiger te worden, en of de richtlijn nieuwe landbouwpraktijken faciliteert en tegelijkertijd de recycling van nutriënten uit verschillende bronnen, waaronder verwerkte mest, voldoende stimuleert. Een ander aandachtspunt bij de evaluatie is hoe de richtlijn kan bijdragen aan de verbintenissen die op de 15e Conferentie van de Partijen (COP15) in het kader van het Verdrag inzake biologische diversiteit zijn aangegaan om het nutriëntenverlies tegen 2030 met 50 % te verminderen. De evaluatie zal ook aandacht besteden aan eventuele mogelijkheden voor vereenvoudiging en vermindering van lasten en kosten, waarbij de nadruk zal liggen op meer samenhang met andere wetgeving en ontwikkelingen op het gebied van landbouwpraktijken en -technologie (bv. precisielandbouw en een veilig gebruik van verwerkte producten).

De kwesties die de verschillende fracties van de Tweede Kamer aankaarten, sluiten aan bij de elementen die de Commissie momenteel analyseert in het kader van de evaluatie van de richtlijn. De Commissie zal ze in detail kunnen behandelen in het evaluatieverslag dat zij in de eerste helft van 2025 wil afronden.

De Commissie neemt nota van de opmerkingen waarin wordt opgeroepen tot een doeltreffendere uitvoering van de richtlijn om de doelstelling van schoon drinkwater alsook de doelstellingen van de kaderrichtlijn water te verwezenlijken. De Commissie deelt de genoemde zorgen omtrent de waterkwaliteit, die in veel delen van de EU nog steeds te lijden heeft onder overtollige nutriënten uit de landbouw, en de daaruit

*De heer Dion Graus
Voorzitter van de vaste commissie voor
Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Tweede Kamer
Postbus 20018
NL – 2500 EA DEN HAAG*

*De heer Martin Bosma
Voorzitter van de Tweede Kamer
Postbus 20018
NL – 2500 EA DEN HAAG*

voortvloeiende maatschappelijke kosten van waterverontreiniging, en zij deelt het standpunt dat het belangrijk is deze kwesties doeltreffend aan te pakken. In het kader van de evaluatie zal de Commissie nagaan of de nitratenrichtlijn sinds de vaststelling ervan in 1991 voldoende doeltreffend is gebleken om nitraatverontreiniging door de landbouw te voorkomen en te verminderen. De Commissie zal voor de afzonderlijke lidstaten onderzoeken hoe de situatie zich ontwikkelt, hoe de uitvoering wordt aangepakt en welke resultaten dat oplevert.

De Commissie zal de doeltreffendheid analyseren van de grenswaarden die in de richtlijn zijn vastgesteld voor het gebruik van meststoffen en het op of in de bodem brengen van dierlijke mest, alsook van de afwijkingen van die grenswaarden, en daarbij kijken naar de aanpak van de uitvoering en naar de opgedane ervaringen in de lidstaten. In de nitratenrichtlijn is een grenswaarde vastgesteld voor de hoeveelheid dierlijke mest, en producten daarvan, die op landbouwbedrijven in verontreinigde gebieden op of in de bodem mag worden gebracht, met inbegrip van die welke door de dieren zelf wordt opgebracht, aangezien dierlijke mest een bijzonder risico inhoudt op waterverontreiniging door nitraten en luchtverontreiniging door ammoniak. De in de huidige richtlijn vastgestelde grenswaarde van 170 kg N/ha is bedoeld om de druk op het milieu als gevolg van de intensivering van de veeteelt aan te pakken. Het verlenen van afwijkingen van deze grenswaarde mag de richtlijn niet ondermijnen en moet daarom gebaseerd zijn op een duidelijke positieve ontwikkeling van de waterkwaliteit waaruit de doeltreffendheid van de bestaande maatregelen en van de resultaten van eerdere actieprogramma's blijkt. In dit verband is in het verslag van de Europese Rekenkamer van 10 juli 2023¹ vastgesteld dat afwijkingen de doeltreffendheid van beperkingen op het op- of inbrengen van mest verminderen, en werd daarin aanbevolen het gebruik van afwijkingen te beperken en tegenstrijdige doelstellingen op andere beleidsterreinen te herzien.

De Commissie zal ook de efficiëntie van de aanpak van de uitvoering beoordelen, evenals de flexibiliteit van de lidstaten om zich aan hun specifieke situatie en beperkingen aan te passen, met inbegrip van de belasting door de landbouw, het klimaat, en de water- en bodemkenmerken. De Commissie merkt op dat sommige punten van zorg die in het advies van de Tweede Kamer naar voren zijn gebracht, bijvoorbeeld ten aanzien van kalenderlandbouw, verband houden met nationale uitvoeringskeuzes.

Wat de vragen over de samenhang van de nitratenrichtlijn en de kaderrichtlijn water betreft, bevestigt de Commissie dat dit aspect een belangrijk thema van de evaluatie zal vormen. Een doeltreffende uitvoering van de nitratenrichtlijn en de vermindering van diffuse verontreiniging door nutriënten uit de landbouw zijn ook van cruciaal belang voor de verwezenlijking van de doelstellingen van de kaderrichtlijn water voor 2027, ook waar deze richtlijn normen voor nitraten en fosfaten oplegt die strenger zijn dan die van de nitratenrichtlijn. De Commissie zal ook nagaan of er mogelijkheden zijn voor vereenvoudiging en vermindering van de administratieve lasten voor overheidsdiensten en landbouwers, met name waar het gaat om uitvoering, monitoring en verslaglegging.

---

¹ https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2023-19/SR-2023-19_NL.pdf.

De Commissie is groot voorstander van de circulariteit van nutriënten uit mest en verwerkte mest, en van het gebruik daarvan in meststoffen. Zij heeft onlangs uit hoofde van de verordening bemestingsproducten een gedelegeerde verordening vastgesteld² op basis waarvan verwerkte mest, met inbegrip van RENURE, nu als bestanddeel in EU-bemestingsproducten op de eengemaakte markt kan worden gebracht. Dit zal de verplaatsing van verwerkte mest van regio's met hoge nutriëntengehalten naar regio's met lagere gehalten bevorderen. In aansluiting hierop heeft de Commissie een ontwerpmaatregel gepubliceerd voor feedback, op grond waarvan het gebruik van RENURE zou worden toegestaan onder dezelfde voorwaarden als die voor kunstmest, en die ook passende waarborgen omvat die de lidstaten in acht zullen moeten nemen tegen de tijd dat de maatregel in werking treedt, om te voorkomen dat de verwezenlijking van de doelstellingen van de nitratenrichtlijn en de EU-richtlijnen inzake water, natuur en lucht in gevaar wordt gebracht. Stikstofemissies van mest en vee hebben niet alleen gevolgen voor de waterkwaliteit, maar ook voor de luchtkwaliteit. Het is daarom belangrijk dat het gebruik van RENURE hand in hand gaat met voortdurende inspanningen om de algemene milieueffecten te beperken, waarbij moet worden erkend dat RENURE-producten onder specifieke voorwaarden anorganische meststoffen op basis van stikstof zouden kunnen vervangen zonder het risico op nitraatuitspoeling in de bodem te vergroten.

De Commissie hoopt dat zij met deze toelichting voldoende is ingegaan op de door de Tweede Kamer aan de orde gestelde punten en kijkt ernaar uit de politieke dialoog in de toekomst voort te zetten.

Hoogachtend,

Maroš Šefčovič
Uitvoerend vicevoorzitter

Virginijus Sinkevičius
Lid van de Commissie

---

² [C\(2024\) 1309](#).